

poprzedni nr II-230

x1'66
ALB

11 2012
iostra
amine Lesko

-300 Nowe Miasto
Lub.

Pom. ODR
Nowe Miasto Lub.
Leski Stanisław
ps. „Koga”
II-230/839 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Leski Stanisław.....

T: M-230/839 Pom.....

Nowe Miasto Lub. - ODR.....

I./1. Relacja k. 3 s. 1-3

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....

.....

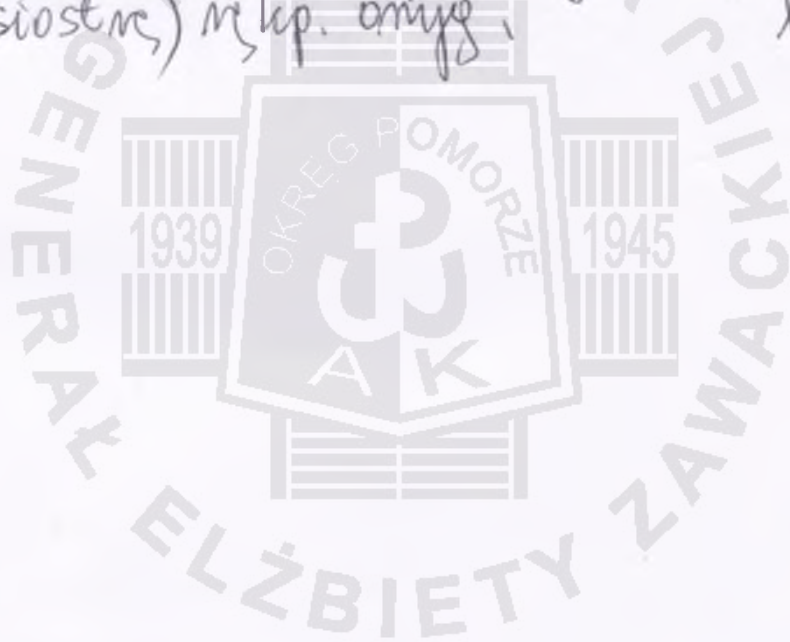
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 16

VI. Fotografie obraz i ikonografii

1/1. Relacja - Leski Stanisław

1. List zomy Stanisława Leskiego
z 12.05.1988, mpis, oryg. k. 1 s. 1
2. Relacja o niezwykłym stosunku kon-
spiracji napisane przez siostrę Janinę
Leską, mpis (obeta wpływów luty 1989) k. 1 s. 2
3. Relacja o Stanisławie Leskim
napisane 9.08.1991 przez Janinę
Leską (siostrę) mpis, oryg. k. 1 s. 3

- 2 -

1

Podaję odpowiedź.

Działdowo dnia 12.05.1988r.

|| Szanowny Panie!

Bardzo mi przykro, że nie mogę udzielić tych informacji. W czasie okupacji byłam w obozie pracy przymusowej. Po zakończeniu wojny dopiero wróciłam do domu. W dniu 27.04.1948r. wyszłam zamąż za Stanisława Leskiego, jedynie mąż mi przekazał, że otrzymał rozkaz by nie ujawniać swej działalności w AK w czasie okupacji. Cały okres okupacji mąż przebywał w Nowym Mieście i tam prowadził działalność w Ak, ale bliższych danych nie znam. Mój mąż Stanisław Leski zmarł w dniu 2.09. 1968 ||

Uwagi spisującego relację.: były akowiec pan Zygmunt Wiśniewski z Jabłonowa oświadczył, że w Wydziale Bezpieczeństwa ODR / Delegatura Rządu Londyńskiego/ referentem na Nowe Miasto był Stanisław Leski-sędzia, zaś jego współpracownikiem Wyźlic.

Relację spisano w Nowym Mieście
27.04.1988r.

Elżbieta Leska

Relacja o nieżyjącym
członku konspiracji AK
Stanisławie Leskim złożona
przez siostrę Janinę Leską
zamieszkałą 13-300 Nowe Miasto
przy ul. 650-lecia nr 16
urodzoną 06.04.1909r. 11-1989

Stanisław Leski urodził się 22.08.1911r. w Nowym Mieście Lubaw-
skim z ojca Teofila rzemieślnika, właściciela prywatnego warsztatu.
i matki Bronisławy z domu Brzósiewicz. Stanisław Leski ukończył
gimnazjum w Nowym Mieście i Brodnicy oraz studia prawnicze w Poznaniu.
Z powodu niesprawnej całkowicie nogi nie był objęty służbą wojskową. 2
Praktykę zawodową odbywał prawdopodobnie w Toruniu, Giżycku i Nowym
Mieście. W 1939 r. ucieka przed Niemcami. W drodze, w Kuźnie zachoro-
wał i rodzina sprowadza go do Nowego Miasta. Przez cały okres okupacji
przebywa w Nowym Mieście. Siostra przypomina sobie, iż gdzieś w latach
1941-43 zapukał do ich mieszkania nieznany mężczyzna lat około 30-stu
i poprosił, aby brat wyszedł do niego na korytarz /był z wyglądu mi-
zerny i nie chciał wejść do mieszkania/. Na korytarz rozmawiał z bratem
około 30 minut. Potem brat poprosił mnie, abym zrobiła dla nieznajome-
go kanapki. Potem rozstali się i nieznajomego więcej już nie widzia-
łam. Brat przyjaźnił się przed wojną z Józefem Urbanowskim, Wyźlicem,
Kujawskim, sędzią Pomorskim, dr Pietrowskim, Skibowskim Konradem- ~~dro~~
~~gista~~ W zasadzie do domu naszego do brata w czasie okupacji nikt
nie przychodził z uwagi na fakt, iż obok naszego domu był garaż, któ-
ry wynajmował Niemiec. Brat Stanisław przed wojną przyjaźnił się
również z Władysławem Ciszewskim z Nowego Miasta.

Po wojnie Leski pracował jako sędzia w Mrągowie i w Działdowie,
gdzie zmarł w 1968 r. w Działdowie /13-200/ przy ul. W. Jagiełły 36
mieszkał jego żona Kazimiera Leska również sędzia.
Spisujący relację poprosił o informację żonę.

Nowe Miasto Lub., 1991.08.09

Relacja o niezgłoszonym członku Korusi - 3
 wacji mgr. Stanisławie Leskim

- I. Stanisław Leski nr. 22.08.1911 r.
 w Nowym Mieście Lub.
- Rodzice: Geofil i Bronisława z Brzoskiewiczów
 Lescy - ojciec był rzemieślnikiem
- II. Wykształcenie: Progimnazjum w Nowym
 Mieście Lub., Gimnazjum w Brodnicy,
 Wydział Prawa Uniwersytetu Poznańskiego
 Do głębokiego wojny pracował w Komisji
 w Miejskiej Spółdzielni
- Brat był inwalidą (Heinemedina)
- IV. w czasie okupacji pracował jako księgowy
 w drogerii Karola Skiborskiego
 i Kaszubskiego w Lubawie
- V. w konspiracyjnej konspiracji działalności
 okupacyjnej z uwagi na obowiązującą tajem-
 nicę nie byłam poinformowana.
- VII. Brat był współorganizatorem Polskiego Komitetu
 Obywatelskiego. Następnie pełnił funkcję
 sekretarza Zarządu Miejskiego w Nowym Mieście
 Następnie pracował w Szpitalu Pow. w Grudziądzu
 (1946), Był prezesem Sędu Pow. w Nowogrodzie
 i Działdowie
- Brat zmarł w 1968 r.

Jenina Leska
 ul. Głębka 16

13.300 Nowe Miasto Lub.

II. Materiały uzupełniające relacje: Leski
Staniśław

1. Jan Kujawski, biogram Leskiego
Staniśława, [w:] Słow. biograficz-
ny konspiracji pomorskiej 1939-1945,
pod red. E. Zawackiej, Wyd. JASPAK,
t. X, Toruń 1996, cz. 2, s. 105-106,
brodop.

k. 1 s. 1

Leski Stanisław ps. nie znany (1911–1968), powiatowy referent d/s bezpieczeństwa i wywiadu ODR w Nowym Mieście Lubawskim.

Urodzony 22 VIII 1911 r. w Nowym Mieście Lubawskim; syn rzemieślnika Teofila i Bronisławy z d. Brzoskiewicz. Po przebytej chorobie Heinego–Medina miał kaleką nogę. Uczył się w progimnazjum w Nowym Mieście Lubawskim. Maturę zdał w Brodnicy. Ukończył studia na Uniwersytecie Poznańskim jako mgr prawa i ekonomii. Do wybuchu wojny pracował w Ubezpieczalni Społecznej w Toruniu.

W czasie okupacji pracował jako księgowy w Kriegsteilnehmerbetriebe (Zakłady Przemysłu Wojennego) — drogeriach w Nowym Mieście Lubawskim i Lubawie. Działalność konspiracyjną rozpoczął na przełomie lat 1941/1942. Został zaprzysiężony w Grudziądzu. Zwerbował do współpracy m.in. sędziego Jana Pomorskiego zatrudnionego kilka miesięcy w Wohlfahrtsamt w Nowym Mieście, Jana Kujawskiego, Dominika Patera, Jana Licznarskiego, Andrzeja Dominiaka. Jego biuro, usytuowane przy ul. 3 Maja 6 służyło za punkt kontaktowy wywiadu polityczno-gospodarczego. Przekazywał do Grudziądza informacje o aresztowaniach i wysiedleniach Polaków, kolaborantach i przejawach bezprawia hitlerowców, zmianach kadrowych w niemieckich urzędach i policji, hitlerowskich organizacjach paramilitarnych, stosunkach panujących na wsiach po osiedleniu kolonistów z Besarabii, poziomie produkcji rolnej, kontyngentach. Zaopatrywał w niemieckie dokumenty i karty żywnościowe akowców zagrożonych aresztowaniem lub dekonspiracją. Przygotowywał kadry do przejścia władzy po wyzwoleniu. Tworzył załóżki straży obywatelskiej. Był w stałym kontakcie z komendantem Obwodu AK Bolesławem Jentkiewiczem.

25 I 1945 r., po objęciu urzędowania przez radzieckiego wojennego komendanta miasta zorganizował w mieszkaniu Konrada Skibowskiego naradę, w której obok gospodarza wzięli udział Bolesław Jentkiewicz, Jan Kujawski, ks. Władysław Łaniewski, dr Bernard Piotrowski. Wtedy po raz pierwszy ujawnił konspiracyjną przynależność obecnych. Na naradzie tej uzgodniono wykaz spraw do przedyskutowania w komendzie miasta. (W skład delegacji jako tłumacz wszedł przyszły wicestarosta brodnicki — Bryła, zięć zamordowanego w Katyniu policjanta nowomiejskiego Jana Draniczarka). W czasie pertraktacji w komendanturze uzgadniał procedurę wyłaniania z grup samoobrony przeciwpożarowej zespołu ochotniczej milicji obywatelskiej oraz uprawnienia jej członków. Zorganizowanie placówki zlecił Wiktorowi Czerniakowi. Przewodniczył zebraniu organizacyjnemu Polskiego Komitetu Obywatelskiego.

W końcu stycznia 1945 r. NKWD przeprowadziło w jego mieszkaniu gruntowną rewizję. Po rozwiązaniu Komitetu, jako sekretarz Zarządu Miejskiego w Nowym Mieście Lub. organizował poszczególne jego działy, opracowywał zakres działania. Do początków marca 1945 r. podlegała mu milicja.

Zgodnie z postanowieniem Kmdy Obwodu AK nie ujawnił się. Po wojnie pracował w Sądzie w Grudziądzu. Później był prezesem Sądu Powiatowego w Mrągowie, a następnie w Działdowie. Zmarł w 1968 r.

Jego siostra Zofia, zam. Stawicka, bibliotekarka TCL wspólnie z Klarą Jentkiewiczową w pierwszych dniach września 1939 r. uratowała część księgozbioru przed spaleniem.

AP AK, T.: Kujawski J., Leska J., Piotrowski B., Pomorski J. (oświadczenie); *Walka podziemna...*

Jan Kujawski

*Stou. biograf. komop. pomorskiej 1939-1945,
Tom II 1996, s. 2*

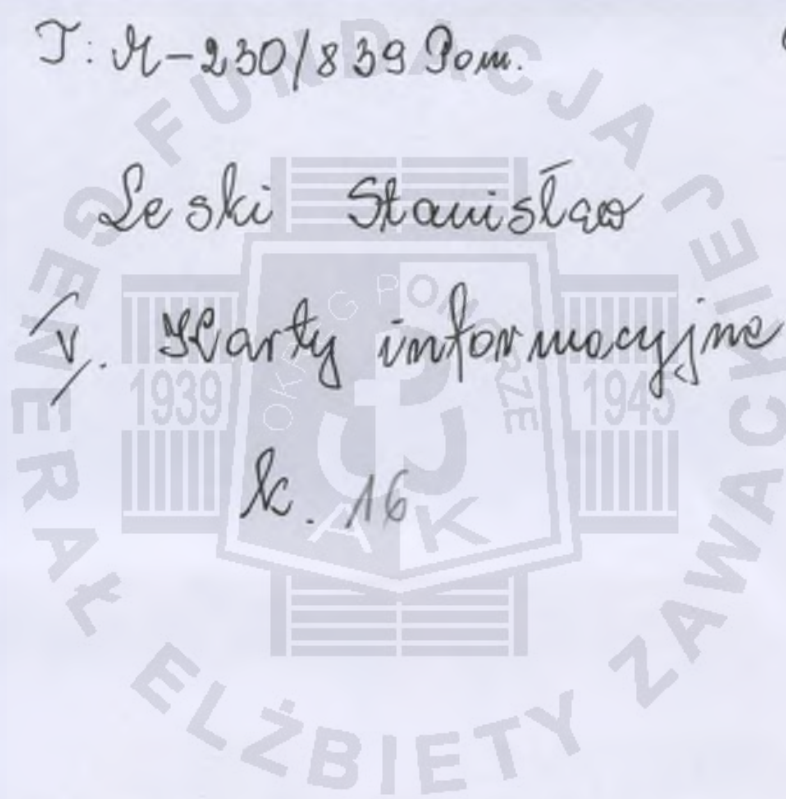
T: K-230/839 Pom.

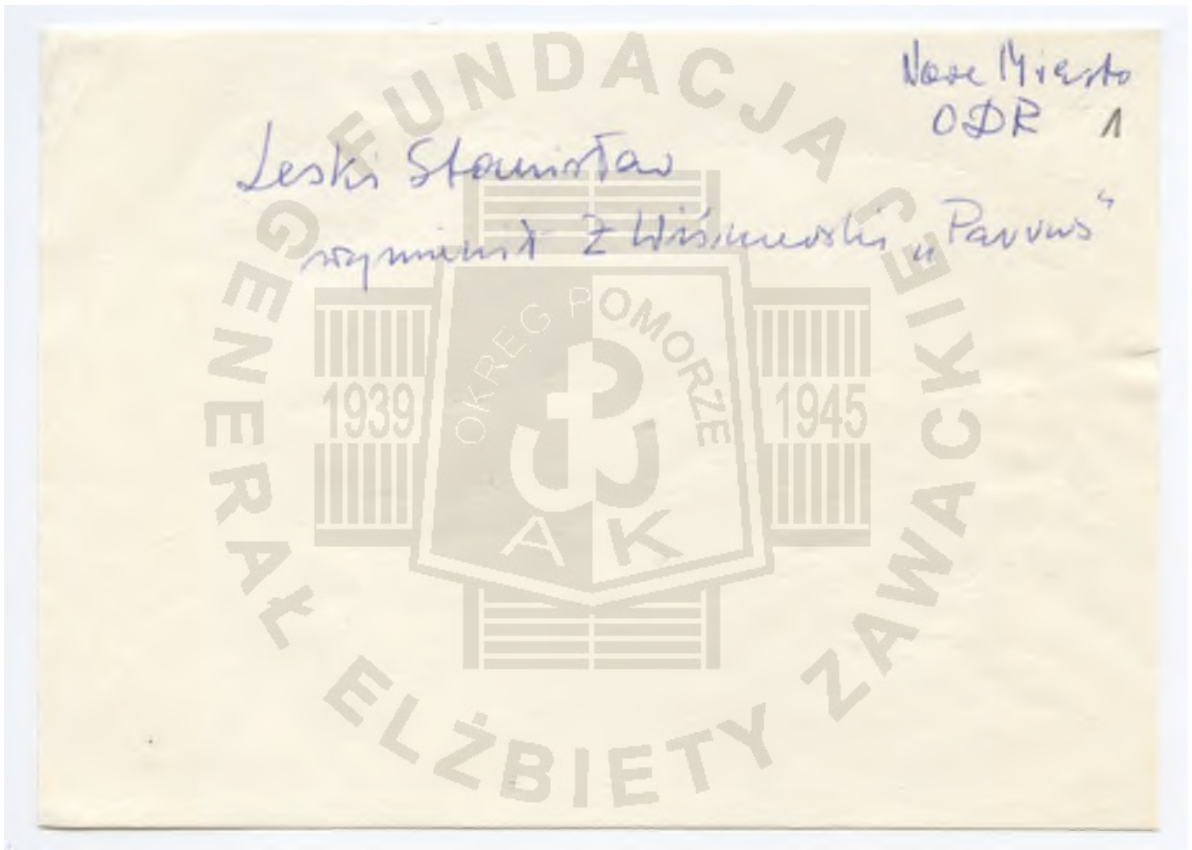
02R

Leski Stanisław

v. Party informacyjne

lc. 16

Nowe Miasto

AK

Leski Stanisław

mqr prace i ekonomii

porozumiat u scistym kontaktach z komendantem

Obodu, zajmowac sig sprawami bezpieczeñstwa

oraz wyisolem polityczno - gospodarczymi

na terenie powiatu.

- uczestniczyc w pierwszym naradzie AK w tym celu, jaka odbyla sig u mienianym Skubowskiem, najamit stedy konspira - cyjne funkcje uczestnikow narady. Zapropoznowat problematyke rozmow z ^{rozwysem} ~~rozwysem~~ komendantem grodm i uczestniczyc w porozumieniach z roblawickim komendantem grodm.

zn. ad. Bennarda Piotrowskiego M-7/p

M. U.

Brodnice - Nowe Miasto Lub

AK 3

++ Leski Stanisław
(D-cc ob. H. M. Lubaszkiewicz ?)

wpł. prawa i ekonomii, we wrześniu 1942
zapropozował wstąpienie do organizacji
konspiracyjnej, prowadzącej działalność w okupacji
jako księgowy w dwóch drożdżarniach.

został poinformowany o kontaktach z ks.

ks I. 1945 r. zorganizował w Brodnicach i Nowym Miastku
Polskiego Komitetu Obywatelskiego - funkcje sekretarza
zmarł 2.09.1968 r.

zob. T. 2r. rel. J. Kujawskiego 14-63, in. p. Brodnica

I/1/s. 4, 5, 10, 12, 14 / str. 5, III, b./str. 2
1 - *verte*

29

bezpośredni związek p. J. Kujawskiego, delegat Rządu
na powiat Nowe Miasto. Na polecenie J. Kujawskiego
organizował nielegalne dokumenty, dostarczał listkami
po wojnie sekretarz Urzędu Miejskiego, Spółka i Grzechig-
-du, Mrogonie, Dziadonie
zmora
Był i składac komisji, które były u kwatera Grochu
po wojnie podlegaciel Leskiemu milicya

rozmoowa z p. J. Kujawskim 6.04.1992

Leski Stanisław

Brodzice
AK 4

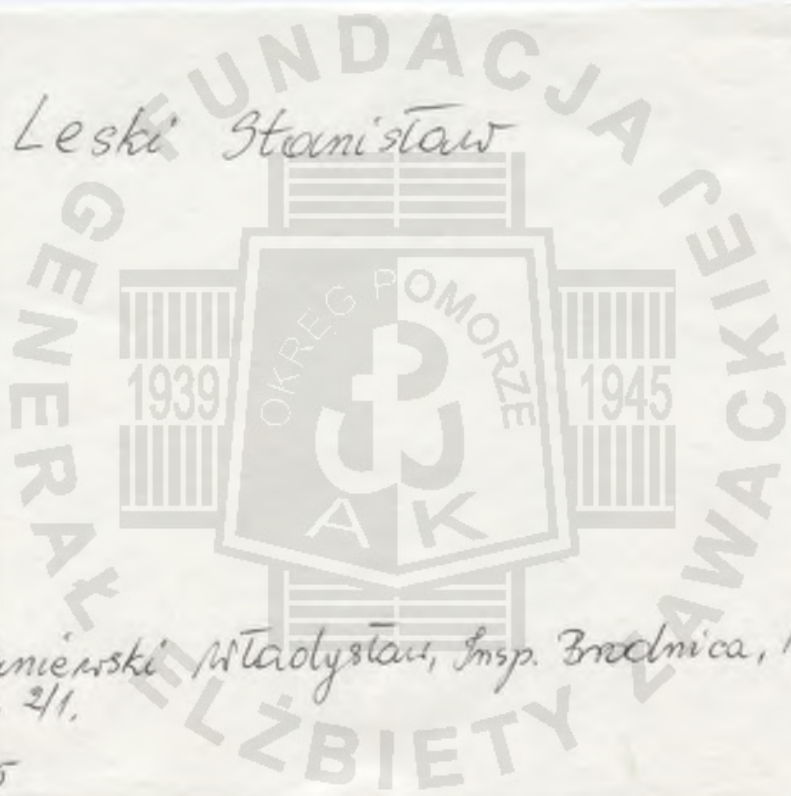
Żołnierz AK, współpracownik z Komendy
do której należał S. Karbowski.
Po wojnie był spółką spółki produkcyjnej
Mrpokie.

Zob.: List S. Karbowskiego z dn. 15.01.1936 r.

KMM-96

Brodnica
AK 5

Leski Stanisław

T. i Laniński Władysław, Insp. Brodnica, M-152,
I, 2/1.

M6r '85

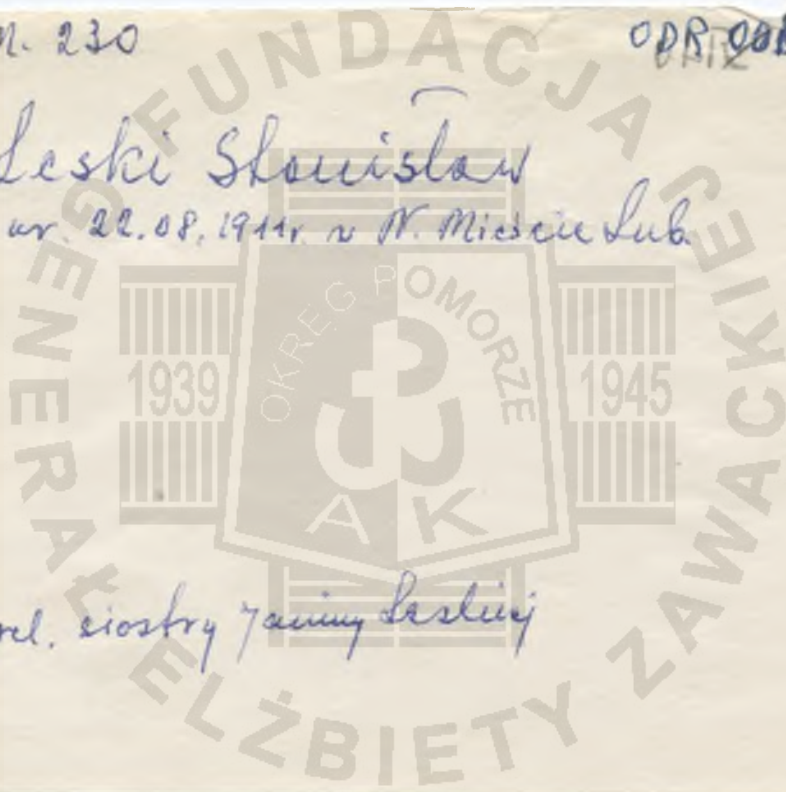
T M. 230

ODR. ODR. M. Miasto
6

++ Leski Stanisław
1968 ur. 22.08.1911r. w M. Miście Lub.

rel. siostry Yawiny Leskiej

AH.

IV. miasto Leśna
AK 7

mgr Lesław Szamirski
wchodzić u skład sędziów

Pr. skierowanie do Urzędu Stanu Cywilnego M-152

MUS.

++ Leski' Stanistas
magister prawa
współpracował z Bolesławem Jętkiewiczem

Nowe Miasto nad
AK 8

Śr. pl. Janie Maciye Pomorskiego

MUS.

CESKI STANISŁAW

DDR 9

Ref. Geop. na p-t lubawski

GG

Rel. z Wisłowiec, 80

N. Miasto Lubawskie
ODR 10

LESKI STANISŁAW

ODR

Referent ODR w Nowym Mieście Lubawskim- Obw.2 -
grudziądzki.

G.Górski, Pomorska ODR, [w:] Walka podziemna....
s. 195.

MGr 1994

QDR
11

LESKI STANISŁAW

BRODNICA

AK

Podczas pierwszej po wyzwoleniu oficjalnej narady Ak-owców w mieszkaniu Konrada Skibowskiego ujawnił konspiracyjne funkcje obecnych. On też zaproponował tematykę rozmów z wojennym komendantem grodu. Sam był członkiem grupy nowomiejskich AK-owców, którzy jako Polski Komitet Obywatelski uczestniczyli w pertraktacjach z radzieckim wojennym kmdtem miasta po wyzwoleniu N.M.Lub. Komitet tworzyli: Bolesław Jentkiewicz, Jan Kujawski, Stanisław Leski, ks. Władysław Łaniewski, lekarz Bernard Piotrowski. Tłumaczem był Bryła.

T. Piotrowski Bernard, Insp. Brodnica, M-7, I/1/4.

STANISŁAW LESKI

ODR¹²
BRODNICA
AK

Mgr prawa i ekonomii, szef wywiadu polit.-gosp. Obw.
AK N.M.Lub. (pow. nowomiejskiego), odpowiedzialny też
za bezpieczeństwo na tym terenie. Pozostawał w ścisłym
kontakcie z kmdtem tego obw.

T. Piotrowski Bernard, Insp. Brodnica, M-7, I/1/3.

MGr '99

a

Brodnica ODR
Nowe miasto
Lubuskie

LESKI Stanisław

13

Urodz. 22. VIII. 1911 r. w Nowym Miście Lubus.
Powiatowy referent ds. bezpieczeństwa i wywia-
du ODR w Nowym Miście Lubuskim

Łob Świdnik Biogródzki Poln t 2, s. 105
Fundacja Archiwum Samorządów FK
Jönköping, 1996 r.

Wille/2002v

Leski Stanisław ODB Brodnica
PK 14

Do jego siatki w posętkach
1943r. Jan Kujawski wprowa-
dził Dominikę Patera (Pater)

zob. Jerzy Szewc, Stow. biograficzny
Ziemni Lubawskiej 1244-2000, Lubawa
2000, s. 158 (biogram Dominika
Pater)

ESH VI'03

t. Leski Stanisław ⁰²⁰ ~ Nowe Miasto
Sub. PK 15

W sztabie Obw. odpowiedzialny za
bezpieczeństwo i reżym polityczno-
gospodarczy.

sob. Cosban-Wojtycha Stefan, [w:]
Jawzi, walczyli i umierali...,
Tęsknota 2011, s. 84 (bibl. IPAN)

8/11/12

† Leski Stanisław
ps. „Noga”

Ost. R. 16
Nowe Miasto
Lub.

Referent Wydz. Bezpieczeństwa,
pow. Nowe Miasto Lubawskie.

zob. Chranowski Bogdan, Delegaturo
Krośno i inne kraje w Pomorzu,
str. 129, 293

ML.VII.14

Leski Stanisław

